Definice. Hra (přesněji: konečná hra N-hráčů v normálním tvaru) je definována:

- $I = \{1, \dots, N\}$ ... množinou hráčů a dále pro každé $i \in I$:
- konečnou množinou S_i (čistých) strategií i-tého hráče
- $\pi_i = \pi_i(s_1, \dots, s_N) : \times_{i \in I} S_i \to \mathbb{R}$ ... výplatní funkcí i-tého hráče.

Smíšené strategie i-tého hráče $\Delta(S_i)$ jsou pravděpodobnostní rozdělení na S_i, tj. jednoduše vektory σ_i se složkami σ_{i,s_i}, $s_i \in S_i$, které odpovídají pravděpodobnosti, se kterou čistá strategie s_i nastane při rozdělení σ_i. Tedy platí $\sigma_{i,s_i} \in [0,1]$ a $\sum_{s_i \in S_i} \sigma_{i,s_i} = 1$.
Jak vypadá zobecněná výplatní funkce, tj. $\pi_i(\sigma_1, \dots, \sigma_N)$? Z pravděpodobnostní úvahy plyne ihned, že

$$\pi_i(\sigma_1, \dots, \sigma_N) = \underbrace{\sum_{(s_1,\dots,s_N)}}_{\substack{\text{suma přes} \\ \text{čisté } N\text{-tice}}} \underbrace{\prod_i \sigma_{i,s_i}}_{\substack{\text{pravděpodobnost, že} \\ \text{tato } N\text{-tice nastane}}} \underbrace{\pi_i(s_1, \dots, s_N)}_{\text{příslušný zisk}}$$

Tento výraz lze dále přepsat jako

$$\pi_i(\sigma_1, \dots, \sigma_N) = \sum_{s_i \in S_i} \sigma_{i,s_i} \underbrace{\sum_{(s_1,\dots,s_N) \not\ni s_i} \prod_{j \neq i} \sigma_{j,s_j} \pi_i(s_1, \dots, s_N)}_{\pi_i(\sigma_1,\dots,s_i,\dots\sigma_N)} \tag{1}$$

Tedy π_i je lineární (přesněji afinní) vzhledem ke složkám vektoru pravděpodobností σ_i.

Značení. Bude vždy i, $i' \in I$ index hráče, s_i proměnná probíhající čisté strategie S_i, jejichž počet činí m_i. Proměnná $\sigma_i \in \Delta(S_i)$ bude značit smíšené strategie, kde budeme (s ohledem na následující) formálně psát

$$\sigma_i = \sum_{h=1}^{m_i} \sigma_{i,h} e_h^{(i)}$$

tj. $\Delta(S_i)$ je vlastně $m_i - 1$-dimenzionální simplex s vrcholy $e_h^{(i)}$, $h = 1, \dots, m_i$, jež odpovídají čistým strategiím, tj. prvkům S_i. Tedy $\Delta(S_i)$ je kompaktní konvexní podmnožina $\mathbb{R}^{m_i - 1}$. Nosič smíšené strategie je definován jako

$$C(\sigma_i) = \left\{ s_i \in S_i;\ \sigma_{i,s_i} > 0 \right\}$$

tj. jsou to právě ty čisté strategie s_i, jejichž pravděpodobnost je nenulová při rozdělení σ_i.
Dále značíme prostor všech smíšených strategií

$$\Theta = \times_i \Delta(S_i)$$

s prvky $\boldsymbol{\sigma} = (\sigma_1, \dots, \sigma_N)$. Konečně pro $\sigma_i' \in \Delta(S_i)$ a $\boldsymbol{\sigma} \in \Theta$ zavádíme symbol

$$(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) = (\sigma_1, \dots, \sigma_i', \dots, \sigma_N)$$

pro nahrazení prvku σ_i v $\boldsymbol{\sigma}$ prvkem σ_i'.

Definice. Nechť $\boldsymbol{\sigma} \in \Theta$ je dáno. Pak $\sigma_i' \in \Delta(S_i)$ nazveme nejlepší odpovědí i-tého hráče na $\boldsymbol{\sigma}$, značíme $\sigma_i' \in \beta_i(\boldsymbol{\sigma})$, jestliže

$$\pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) = \max_{\sigma_i' \in \Delta(S_i)} \pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i})$$

Poznámka. Množina $\beta_i(\boldsymbol{\sigma})$ je jistě neprázdná (heslo: spojitá na kompaktu). Platí však více:

Lemma 1. $\sigma_i' \in \beta_i(\boldsymbol{\sigma})$ právě když σ_i' je kombinací nejlepších odpovědí, jež jsou zároveň čisté strategie. Speciálně existuje nejlepší odpověď v čistých strategiích.

Důkaz. Nechť $\sigma_i' \in \beta_i(\boldsymbol{\sigma})$ je libovolné. Pak s užitím (1)

$$\begin{aligned} 0 &= \pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \\ &= \Big(\sum_{s_i \in C(\sigma_i')} \sigma_{i,s_i}'\Big)\pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \sum_{s_i \in C(\sigma_i')} \sigma_{i,s_i}' \pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) \\ &= \sum_{s_i \in C(\sigma_i')} \underbrace{\sigma_{i,s_i}'}_{>0} \underbrace{\big[\pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}\big]}_{\geq 0} \end{aligned}$$

Tedy $\pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) = \pi_i(\sigma_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i})$ pro každé $s_i \in C(\sigma_i')$ a důkaz je hotov.

Definice. Prvek $\boldsymbol{\sigma} \in \Theta$ nazveme Nashovým ekvilibriem (N.e.), jestliže $\sigma_i \in \beta_i(\boldsymbol{\sigma})$ pro každé $i \in I$. Jinými slovy, žádný hráč nemůže zlepšit svůj zisk π_i pouze změnou své strategie σ_i.

Věta 1. Existuje Nashovo ekvilibrium.

Důkaz. Definujme zobrazení $\boldsymbol{\varphi}$ předpisem

$$\sigma_{i,s_i} \mapsto \frac{\sigma_{i,s_i} + \max\{0, \pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\}}{1 + \sum_{s_i' \in S_i} \max\{0, \pi_i(s_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\}} \qquad i \in I, s_i \in S_i$$

Lehce se ověří, že $\boldsymbol{\varphi}$ je spojité $\Theta \to \Theta$, a protože Θ je kompaktní konvexní podmnožina $\mathbb{R}^M$, kde $M = -N + \sum_i m_i$, máme díky Brouwerově větě pevný bod.
K završení důkazu si rozmyslíme, že $\boldsymbol{\varphi}(\boldsymbol{\sigma}) = \boldsymbol{\sigma} \iff \boldsymbol{\sigma}$ je N.e. Označme

$$\mu_{i,s_i} = \max\{0, \pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\}$$

Zřejmě $\mu_{i,s_i} > 0$ právě když s_i je lepší odpovědí i-tého hráče na $\boldsymbol{\sigma}$ než σ_i. Z Lemmatu 1 plyne, že $\boldsymbol{\sigma}$ je N.e. právě když $\mu_{i,s_i} = 0$ pro všechna i, s_i. Stačí tedy dokázat $\boldsymbol{\varphi}(\boldsymbol{\sigma}) = \boldsymbol{\sigma} \iff \mu_{i,s_i} = 0$ pro $\forall i$, s_i.
Implikace $\Longleftarrow$ je jasná. Obráceně, budiž $\boldsymbol{\sigma}$ pevný bod, tj.

$$\sigma_{i,s_i} = \frac{\sigma_{i,s_i} + \max\{0, \pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\}}{1 + \sum_{s_i' \in S_i} \max\{0, \pi_i(s_i', \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\}} \qquad \forall i \in I, s_i \in S_i$$

Ukážeme, že pak nutně $\mu_{i,s_i} = 0$ pro $\forall i$, s_i. Sporem: nechť pro nějaké $i \in I$ je $\sum_{s_i' \in S_i} \mu_{i,s_i'} > 0$. Odtud snadnou úpravou

$$0 < \sigma_{i,s_i} = \frac{\mu_{i,s_i}}{\sum_{s_i'} \mu_{i,s_i'}} \qquad \forall i \in I, s_i \in C(\sigma_i)$$

Tedy

$$0 < \sum_{s_i \in C(\sigma_i)} \sigma_{i,s_i}\mu_{i,s_i} = \sum_{s_i \in C(\sigma_i)} \sigma_{i,s_i}\big[\pi_i(s_i, \boldsymbol{\sigma}_{-i}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})\big] = \pi_i(\boldsymbol{\sigma}) - \pi_i(\boldsymbol{\sigma})$$

což je hledaný spor.

.... ODPŘEDNESENO 10.4.2017 ....

Poznámky. Ve speciálním případě dvou hráčů píšeme jednoduše $S_1 = \{1, \dots, m\}$, $S_2 = \{1, \dots, n\}$. Definujme matice A a B typu $m \times n$ jako

$$a_{kl} = \pi_1(k, l), \qquad b_{kl} = \pi_2(k, l) \qquad k = 1, \dots, m,\ l = 1, \dots, n$$

Prostory smíšených strategií jsou

$$\Delta_1 = \Big\{p \in \mathbb{R}^m;\ p_i \in [0, 1],\ \sum_{i=1}^{m} p_i = 1\Big\}$$
$$\Delta_2 = \Big\{q \in \mathbb{R}^n;\ q_i \in [0, 1],\ \sum_{i=1}^{n} q_i = 1\Big\}$$

Platí speciální případ vzorečku (1)

$$\pi_1(p, q) = \sum_{k,l} p_k q_l a_{kl} = p \cdot Aq$$
$$\pi_2(p, q) = \sum_{k,l} p_k q_l b_{kl} = p \cdot Bq$$

Hru tedy můžeme ztotožnit s dvojicí matic (A, B). Hry dvou hráčů nazýváme proto také (dvou)maticové hry a prvního resp. druhého hráče nazýváme řádkový resp. sloupcový hráč.

Další speciální případy: $A^T = B$ je symetrická hra; je-li $A = A^T = B$, pak jde o dvojitě symetrickou hru. Pokud $A = -B$, tj. vlastně $\pi_2 = -\pi_1$, hovoříme o hře s nulovým součtem.

Hra s nulovým součtem je asi nejjednodušší případ hry. Tato hra je plně popsána maticí $A \in \mathbb{R}^{m\times n}$ a předmětem hry je hodnota $p \cdot Aq$ – pro prvního hráče zisk, který se snaží maximizovat, pro druhého hráče ztráta, kterou minimalizuje.

Definice. Pro hru s nulovým součtem matice A definujeme: $v_1(p) = \min_q p \cdot Aq$ a $v_1(A) = \sup v_1(p)$ hodnotu strategie p a hodnotu hry prvního hráče. Názorně: minimální zaručený zisk při strategii p a největší vynutitelný zisk celé hry.
Analogicky definujeme $v_2(q) = \max_p p \cdot Aq$ a $v_2(A) = \inf v_2(q)$ hodnotu strategie q a hodnotu hry druhého hráče, tedy maximální možnou ztrátu při strategii q a minimální ztrátu přes všechny strategie.
Dále řekneme, že p^* je optimální strategie prvního hráče, jestliže $v_1(p^*) = v_1(A)$. Podobně q^* je optimální strategie druhého hráče, jestliže $v_2(q^*) = v_2(A)$. Tedy jde o strategii, která hráči zaručí hodnotu hry – její existence není a priori jasná.
Je intuitivně jasné (a triviální dokázat), že $v_1(A) \le v_2(A)$. Důkaz rovnosti obou veličin je prvním historicky důležitým výsledkem teorie her: tzv. minimaxová věta (J. von Neumann, 1928).

Věta 2. Nechť A je hra s nulovým součtem. Potom:

1. $v_1(A) = v_2(A)$
2. dvojice strategií (p^*, q^*) tvoří N.e. hry $(A, -A)$, právě když p^* je optimální pro prvního hráče a zároveň q^* je optimální pro druhého hráče.

Poznámky. Dosud jsme hovořili o hrách v normálním tvaru. Hry v extenzivním tvaru: stromová struktura, hráči se střídají v tazích, jsou možné i náhodné tahy, neúplná informace (šachy, piškvorky, mariáš, ...).

Hru v extenzivním tvaru lze formálně zapsat jako hru v normálním tvaru: strategií je zde pravidlo, určující chování hráče v libovolném uzlu (bez ohledu na to, zda jím hra projde či ne). Zpětnou indukcí lze dokázat, že každá hrá v extenzivním (s úplnou informací) tvaru má N.e. dokonce v čistých strategiích.
Speciálně odsud plyne Zermelova šachová věta (Zermelo 1914), podle níž buď bílý má vítěznou strategii, nebo černý má vítěznou strategii, nebo každý z hráčů může vynutit remízu.

Poznámky. Přejdeme nyní k populačně-dynamickým otázkám. Nadále budeme uvažovat pouze symetrickou hru, určenou výplatní funkcí $\pi(x, y) = x \cdot Ay$, kde $A \in \mathbb{R}^{n \times n}$. Vektor $x \in \Delta$, kde Δ je $n-1$-dimezionální simplex, bude reprezentovat populaci, v níž je x_i podíl zastoupení i-té strategie. Předchozí definice („nosič“, „nejlepší odpověď“) zůstávají v platnosti:

$$C(x) = \{i;\ x_i > 0\}$$
$$\beta(x) = \{y \in \Delta;\ \pi(y, x) = \sup_y \pi(y, x)\}$$

Speciálním případem předchozí definice pak je:

Definice. Řekneme, že populace $x \in \Delta$ tvoří Nashovo ekvilibrium (NE), jestliže $x \in \beta(x)$, tj. $\pi(x, x) = \sup_{y\in\Delta} \pi(y, x)$.

Poznámky. Zřejmě x je NE právě když $\pi(e^{(i)}, x) \le \pi(x, x)$ pro každé i. Navíc (dle Lemmatu 1) $\pi(e^{(i)}, x) = \pi(x, x)$ pro každé $i \in C(x)$.
Modifikací Věty 1 dostaneme lehce, že vždy existuje stav populace, který tvoří NE. Potíž však je v tom, že NE je obvykle příliš mnoho. Existuje mnoho různých zpřísnění pojmu NE; jedním z nejdůležitějších pro populační dynamiku je:

Definice. Řekneme, že $x \in \Delta$ je evolučně stabilní strategie (ESS), jestliže platí:

$$\big(\forall y \in \Delta, y \ne x\big)\big(\exists \overline{\varepsilon}_y > 0\big)\big(\forall \varepsilon \in (0, \overline{\varepsilon}_y)\big) :\ \pi(x, (1-\varepsilon)x + \varepsilon y) > \pi(y, (1-\varepsilon)x + \varepsilon y)$$

Číslo $\overline{\varepsilon}_y$ se nazývá invarzní bariéra a lze ukázat, že je můžeme volit nezávisle na $y \ne x$.

Lemma 2. Populace x je ESS právě když x je NE a navíc pro každé $y \in \beta(x)$, $y \ne x$ je $\pi(y, y) < \pi(x, y)$.

Poznámky. Nyní budeme uvažovat, že $x = x(t)$ a chceme napsat rovnice pro příslušnou populační dynamiku. Je rozumné uvažovat tvar

$$x_i' = x_i g_i(x) \tag{2}$$

kde funkce $g_i : \Delta \to \mathbb{R}$ splňují

- $\sum_i x_i g_i(x) = 0$ pro $\forall x \in \Delta$
- $\operatorname{sgn} g_i(x) = \operatorname{sgn} \big(\pi_i(x) - \pi(x)\big)$

tzv. požadavek regularity resp. výplatní monotonie. Zde a nadále pro jednoduchost píšeme průměrný zisk i-tého hráče resp. průměrný zisk celé populace jako

$$\pi_i(x) = \pi(e^{(i)}, x)$$
$$\pi(x) = \pi(x, x)$$

Nejjednoduší volbou je právě $g_i(x) = \pi_i(x) - \pi(x)$, která vede na tzv. replikátorovou rovnici

$$x_i' = x_i\big(\pi_i(x) - \pi(x)\big) \tag{3}$$

Tou se budeme nadále zabývat, ale je vhodné poznamenat, že mnohé následující výsledky platí obecněji pro každou rovnici (2), splňující výše uvedené předpoklady.

Věta 3. Pro každé $\tilde{x} \in \Delta$ existuje jediné $t \mapsto x(t) \in \Delta$, řešení (3), definované pro všechna $t \in \mathbb{R}$, s počáteční podmínkou $x(0) = \tilde{x}$.
Pro toto řešení dále platí: $C(x(t)) = C(\tilde{x})$ pro všechna t; speciálně vnitřek a hranice Δ jsou invariantní vzhledem k řešení (3).

Věta 4. Pro dynamiku replikátorové rovnice (3) platí:

1. $\tilde{x}$ je NE $\implies$ $\tilde{x}$ je stacionární bod
2. $\tilde{x}$ je stabilní stacionární bod $\implies$ $\tilde{x}$ je NE
3. $\tilde{x}$ je limitou řešení ležícího *uvnitř* $\Delta \implies \tilde{x}$ je NE

Věta 5. Pro dynamiku replikátorové rovnice platí: pokud $\tilde{x}$ je ESS, pak $\tilde{x}$ je asymptoticky stabilní stacionární bod.

Poznámky. Důkaz se opírá o Ljapunovskou funkci $V(x) = \sum_{i \in C(\tilde{x})} \tilde{x}_i \ln \tilde{x}_i / x_i$. Obrácené tvrzení neplatí: matice

$$A = \begin{pmatrix} 0 & 6 & -4 \\ -3 & 0 & 5 \\ -1 & 3 & 0 \end{pmatrix}$$

generuje RD se dvěma asympt. stabilními stac. body: $a = (1, 0, 0)$, $b = (1/3, 1/3, 1/3)$, přičemž b není ESS.

Věta 6. [Základní věta přírodního výběru.] Nechť matice A je symetrická. Potom pro RD platí $\frac{d}{dt}\pi(x(t)) \geq 0$, přičemž rovnost nastává pouze ve stacionárním bodě.

Poznámka. Již jednoduchý příklad hry ,,jestřábi-hrdličky“ ukazuje, že bez předpokladu symetrie uvedený závěr platit nemusí.

Odvození RD. Replikátorovou dynamiku jsme výše zavedli axiomaticky, tj. jako nejjednodušší model, splňující jisté rozumné předpoklady. Nyní si ukážeme podrobnější odvození, které navíc umožní model zobecnit zahrnutím i efektu mutací.
(I) Případ bez mutací. Označme $p_i = p_i(t)$ absolutní velikost i-té populace, tj. $x_i = p_i/p$, kde $p = \sum_i p_i$. Pokud čas by byl diskrétní, tj. $t = 0, 1, 2, \ldots$, postulujeme dynamiku

$$p_i(t+1) = (1 + r_i) p_i(t)$$

kde r_i je koeficient růstu. Ke spojitému případu přejdeme ,,interpolační“ úvahou

$$p_i(t + \delta) = \delta p_i(t+1) + (1 - \delta) p_i(t)$$

odtud pak vyjádříme a zlimitíme $\delta \to 0+$

$$\frac{p_i(t+\delta) - p_i(t)}{\delta} = r_i p_i(t)$$
$$p_i'(t) = r_i p_i(t)$$

Pokud budeme dále předpokládat, že $r_i = \alpha - \beta + c\pi_i(x)$, kde α, β je přirozená míra porodnosti/úmrtnosti a $c > 0$ je konstanta úměrnosti mezi reprodukcí a zdatností, pak rutinní výpočet dává

$$x_i' = \left(\frac{p_i}{p}\right)' = \cdots = c(\pi_i(x) - \pi(x))$$

Tedy RD nezávisí na α, β a možno položit BÚNO $c = 1$.

(II) Případ s mutacemi. Předpokládejme, že existuje ,,mutační matice“ $M \in \mathbb{R}^{n\times n}$, jejíž složka $\mu_{ij} \geq 0$ udává pravděpodobnost mutace $j \to i$ za jednotku času. Tedy

$$p_i\left(1 - \sum_{j=1}^{n} \mu_{ji}\right)$$

$$\sum_{j=1}^{n} \left(\mu_{ij}p_j - \mu_{ji}p_i\right)$$

je počet nemutujících členů i-té populace resp. bilanci mutací i-té populace za jednotku času. Pro diskrétní čas potom máme

$$p_i(t+1) = p_i(t) + r_i p_i(t)\left(1 - \sum_{j=1}^{n} \mu_{ji}\right) + \sum_{j=1}^{n} \left(\mu_{ij}p_j - \mu_{ji}p_i\right)$$

Interpolací a limitou pak máme spojitý model

$$p_i' = r_i p_i\left(1 - \sum_{j=1}^{n} \mu_{ji}\right) + \sum_{j=1}^{n} \left(\mu_{ij}p_j - \mu_{ji}p_i\right)$$

a odtud potom zobecněnou RD ve tvaru

$$x_i' = r_i x_i\big(1 - \sum_{j=1}^{n} \mu_{ji}\big) + \sum_{j=1}^{n} \left(\mu_{ij}x_j - \mu_{ji}x_i\right) - x_i \sum_{k} r_k x_k \big(1 - \sum_{j} \mu_{kj}\big)$$

Nadále se omezíme na zjednodušený model rovnoměrných mutací, tj. $\mu_{ij} = \theta/n$, kde $\theta > 0$ je malé. Navíc položíme jako výše $r_i = \gamma + \pi_i(x)$. Tak konečně dostáváme

$$x_i' = (1-\theta)x_i(\pi_i(x) - \pi(x)) + \theta(n^{-1} - x_i) \tag{4}$$

Pro tuto rovnici pak snadno odvodíme variantu existenční věty:

Věta 3'. Pro každé $\tilde{x} \in \Delta$ existuje jediné $t \mapsto x(t) \in \Delta$, řešení (4), definované pro všechna $t \geq 0$, s počáteční podmínkou $x(0) = \tilde{x}$.
Toto řešení se nachází striktně uvnitř Δ pro všechna $t > 0$.

Příklad. *Vězňovo dilema s opakováním.* Základní hru vězňova dilematu pro strategie a vs. z, tj.

$$A = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ 4 & 0 \end{pmatrix}$$

obohatíme o možnost opakování hry (s pravděpodobností p) a doplníme strategii o (oplácející či odpouštějící strategie). Dostáváme hru

$$A = \begin{pmatrix} 2 & -1 & 2 \\ 4 & 0 & 4(1-p) \\ 2 & p-1 & 2 \end{pmatrix}$$

Zvolíme dále pro jednoduchost $p = 3/4$ a hru normalizujeme, tj. máme

$$A = \begin{pmatrix} 0 & -1 & 0 \\ 2 & 0 & -1 \\ 0 & -1/4 & 0 \end{pmatrix}$$

Položíme pro jednoduchost $x = x_1$ (altruisté), $y = x_3$ (oplácející), rovnici pro $x_2 = 1 - x - y$ nemusíme uvažovat. To dává systém

$$\begin{aligned} x' &= \frac{1}{4}x(1-x-y)(5y-4x-4) \\ y' &= \frac{1}{4}y(1-x-y)(5y-4x-1) \end{aligned}$$

Elementární analýza dává, že všechna řešení buď skončí v počátku (vítězí zrádci), nebo na spojnici $a - o$, tj. určitá kombinace altruistických strategií.

Příklad. *Vězňovo dilema s opakováním a mutacemi.* Jde nyní o model

$$\begin{aligned} x' &= \frac{1-\theta}{4}x(1-x-y)(5y-4x-4) + \theta(\frac{1}{3} - x) \\ y' &= \frac{1-\theta}{4}y(1-x-y)(5y-4x-1) + \theta(\frac{1}{3} - y) \end{aligned}$$

Poznámka. Snadno si rozmyslíme, že pokud přičteme k celému sloupci matice A totéž číslo, nemění se hodnota $\pi(x - \tilde{x}, y)$. Tedy se nemění pojmy NE, ESS a ani tvar rovnic RD resp. RD s mutacemi. Tuto ,,normalizaci hry" budeme zpravidla BÚNO provádět.

Lemma 3. Pro rovnice RD platí:

1. $\tilde{x} \in \operatorname{int}\Delta$ je stacionární bod, právě když $\pi_i(\tilde{x})$ nezávisí na i.
2. pokud $\tilde{x}, \tilde{y} \in \operatorname{int}\Delta$ jsou stacionární, pak je stacionární také konvexní kombinace $t\tilde{x} + (1-t)\tilde{y}$, $t \in (0, 1)$.
3. pokud $\operatorname{int}\Delta$ obsahuje periodický orbit, obsahuje též stacionární bod

Věta 7. Označme $u = (1, \ldots, 1) \in \mathbb{R}^n$. Pokud složky $(\operatorname{adj} A)u$ nejsou téhož znamení, pak rovnice RD nemá ve vnitřku Δ stacionární body ani periodické orbity.

Poznámka. Připomeňme, že $\operatorname{adj} A$ je matice se složkami $(-1)^{i+j}M_{ji}$, kde M_{ij} je subdeterminant vzniklý vynecháním i-tého řádku a j-tého sloupce. Platí $A(\operatorname{adj} A) = (\operatorname{adj} A)A = (\det A)I$.
Pro účely předchozí věty rozlišujeme tři různá znamení: 0, +1, -1.

Příklad. *Zobecnění HD-hry ,,hrdličky-jestřábi".* Hru obohatíme o dvě podmíněné strategie: křikloun (B-bully), který předstírá agresi, ale před odhodlaným soupeřem uteče, a odvetník (R-retaliator), který se naopak chová mírumilovně, ale s útočníkem bojuje. Výplatní matice této hry má tedy tvar (vzhledem ke složkám HDBR):

$$A = \begin{pmatrix} -2 & 6 & 6 & -2 \\ 0 & 2 & 0 & 2 \\ 0 & 6 & 3 & 0 \\ -2 & 2 & 6 & 2 \end{pmatrix}$$

Vycházíme z hodnot: vítězství = 6, kapitulace = 0, prohra v boji = -10, ztracený čas = -1. Uvedená dynamika není robustní (má nehyperbolické stacionární body), alternativně: náhodné mutaci mohou vést ke složité cyklické dynamice.
Stabilizace hry: přičteme matice

$$\begin{pmatrix} 0 & -\varepsilon \\ \varepsilon & 0 \end{pmatrix} \qquad \text{respektive} \qquad \begin{pmatrix} 0 & \delta \\ -\delta & 0 \end{pmatrix}$$

ke hrám DR respektive HR, tj. půjde o mírné zvýhodnění odvetníka vůči hrdličce resp. znevýhodnění vůči jestřábovi.

verze dne 27. května 2017.